

A CO₂-adó bevezetésének várható hatása Magyarországon

SIPOS NIKOLETTA

Kulcsszavak: környezetvédelem, adóztatás, költségvetési konszolidáció, energiaadó, üvegházhatású gázok.

ÖSSZEFOGLALÓ MEGÁLLAPÍTÁSOK, KÖVETKEZTETÉSEK, JAVASLATOK

A kutatókat egyre inkább foglalkoztatja az a kérdés, hogy a környezetpolitika eszközei (pl. környezeti adók) hogyan alkalmazhatók a magyar gazdaság válsághelyzetének feloldására. Környezetgazdászok szerint a zöld gazdaság képes hozzájárulni a gazdaság rövid távú stabilizálásához. A cikk bemutatja, hogy egy esetleges CO₂-adó bevezetése révén, 2008–2009. évi adatokra támaszkodva, mennyi többletbevételez juthatna a költségvetés, valamint vizsgálja a többletbevétel felhasználási lehetőségeit. Modellszámítások eredményei kimutatják, hogy a hazai üvegházhatású gázkibocsátás mértéke után bevezetett 10 EUR/t mértékű CO₂-adóból származó bevétel valamivel több mint 2% nagyságrendű személyi jövedelemadókulcs-csökkentést vagy közel 3% társadalombiztosítási járulékkulcs-csökkentést tenne lehetővé, illetve nagyságrendileg 200 Mrd forint összeg állna rendelkezésre energiaracionalizáló programok támogatására. Megállapítható, hogy a hazai csökkenő mértékű CO₂-kibocsátás – a vizsgálat során alkalmazott adómérték mellett – szűk adóalapot jelent markáns hatás eléréséhez. Az adóátváltás hatása csökkenő CO₂-kibocsátás és növekvő SZJA- és TB-bevételek esetén egyre kevésbé jelentős. Az adóreform hatásának erősségét az adó mértéke és az árfolyamváltozás jelentősen befolyásolja. Az elévített vizsgálatokból nem vonható le egyértelműen az a következtetés, hogy a hazai adórendszer megváltoztatásával, a társadalmi terhek átcsoportosításával a környezeti állapot javulásán túl gazdasági növekedésben és a foglalkoztatottság növekedésében számottevő javulás következne be.

BEVEZETŐ GONDOLATOK

A környezetgazdászok reményei szerint ebben a kritikus gazdasági helyzetben a környezetvédelmi adók egyre nagyobb szerephez jutnak. Bár már 2008-ban a nyugati világ minden fontos vezetője elfogadta a *Green New Deal* gondolat fontosságát, a stabilizációs csomagok mégis kevés környezetvédelmi elemet tartalmaztak, az európai országok inkább takarékosági intézkedéseket hirdettek meg. A zöld gazdaság szektorainak erősítésével

elérhető növekedést a foglalkoztatottságban több tanulmány sikeresen igazolta. Véleményük szerint a zöld gazdaság munkahelyteremtő képessége azokban az új piaci lehetőségekben jelentkezik, melyeket az energiamegtakarítás és az energiahatékonyság szolgáltatók.

Európában az adórendszer legnagyobb torzulását az okozza, hogy az adók és járulékok döntő részét a munkaerőn realizálják. A hazai adatokat elemezve megállapítható, hogy a munkaerőt terhelő adók kiemelke-

dően magasak, a kimerülő természeti erőforrások és környezetvédelmi ráfordítások pedig alacsonyak. Logikus megoldást nyújt erre a környezetvédelmi adóreform (Kiss, 2002, 2006; Kiss et al., 2010).

A *Vivid Economics* nevű szervezet által készített tanulmány eredményei szerint Magyarországon az energiaadót tartalmazó reformcsomagból jelentős fiskális bevételekhez lehetne jutni. A modell a közlekedési üzemanyagok, a lakossági energia és a nem lakossági energia adóztatásának hatását vizsgálta kedvezményes díjszabás, adómentesség és támogatások megszüntetése mellett. A vizsgálatok kimutatták, hogy az energiaadók emelése kevésbé hatna hátrányosan a gazdaságra, mint az azonos bevétel-többletet célzó direkt vagy indirekt adók növelése. Az általuk összeállított energiaadó-csomag 2020-ra jelentős csökkenést eredményez az energiateljesítményben és a CO₂-kibocsátásban, míg az egyéb adócsomagok nincsenek hatással az üvegházhatású gázok kibocsátására (*Vivid Economics, 2012*).

A szénttartalmú energiaforrások felhasználása adóztatásának eredménye véleményem szerint nagymértékben függ attól, hogy az alkalmazás célja a környezeti állapot javítása, a társadalmi szemléletváltás ösztönzése vagy újabb költségvetési bevétel-teremtés.

A környezetvédelmi adóreform keretében bevezetésre kerülő adók a költségvetési bevétel-segesség alapján állnak, vagyis adókat csak olyan módon vetnek ki, hogy azzal egy időben és azonos mértékben csökkentik a már meglévő, hagyományos adókat. Az ökológiai adóreform tartalma eltérő lehet az országok gazdasági és társadalmi különbségei miatt, de beletartozik a már meglévő adók ökológiai szempontú átalakítása és új, környezeti adók bevezetése, emelése, a környezetileg káros adókedvezmények és támogatások megszüntetése (Pataki et al., 2003; Bach et al., 2002).

Az elméleti szakirodalomban és a gyakor-

lati gazdaságpolitikában egyaránt a legnagyobb figyelmet az ökológiai adóreformnak az a tulajdonsága kapta, hogy valóban ún. „kettős hasznot” hoz-e (Bovenberg, 1998; Glomm et al., 2008; Agell et al., 2004). A kettős haszon hipotézise szerint a környezeti adók első haszna a környezeti minőség javulása, második haszna pedig az, hogy az adóbevételek visszaforgatásával a gazdasági hatékonyságot torzító adókat lehet csökkenteni. A környezeti adók okozta költség-növekedés veszteségeit kompenzálják a torzító adóterhek csökkenéséből adódó nyereségek. Ezek a nyereségek várhatóan elsősorban a foglalkoztatás növekedéséből, a munkanélküliség csökkenéséből, a gazdasági teljesítmény fokozódásából (GDP-növekedés), a versenyképesség javulásából erednek (Bosquet, 2000).

A kutatás célja hazánkban a környezetvédelmi adóreform keretében esetlegesen bevezetésre kerülő CO₂-adó hatásainak vizsgálata. Az általa elérhető költségvetési többletbevétel várható hatásait vizsgálja a foglalkoztatottságra, az SZJA-megtakarításra és az energiaracionalizálási programok támogatására. A cikk szám- szerűsíti a biztosítottak által fizetendő TB-járadékkulcsok, a foglalkoztatók által jelenleg fizetendő szociális hozzájárulási adó és az SZJA-kulcsok csökkenését lehető- sítését, következtetéseket von le arra vonatkozóan, hogy hazánkban létezne-e az adóreformnak „másodlagos haszna”.

A VIZSGÁLATHOZ FELHASZNÁLT ADATOK ÉS MÓDSZER

A modellszámításokhoz a KSH által közölt nemzetgazdasági ágak üvegházhatású gázkibocsátásának szintje a jelenlegi legfrissebb (2008, 2009) adatok alapján került figyelembevételre, külön vizsgálva a háztartások, a nemzetgazdasági ágazatok és az összes kibocsátás nagyságát. A CO₂-adó nagysága a szakirodalmi forrásokban fellelhető nemzetközi információk, tervezetek alapján 10 EUR/t minimális értékben került

meghatározásra, amely tetszés szerint módosítható. A jövőben várható közös európai uniós szabályozás miatt az árfolyam-ingadozás hatásának érzékeltetésére EUR-ban történt az adómérték megadása, amely az MNB honlapján közzétett HUF/EUR éves átlagos árfolyam alapján került átszámításra (2008: 251,25 HUF/EUR; 2009: 280,58 HUF/EUR). A vizsgálatokhoz a 2008. évi és a 2009. évi SZJA- és TB-bevételek adatai, alkalmazott adó- és járulékkulcsok és az akkor fennálló adózási szabályok kerültek felhasználásra, melyek forrása a NAV adóstatistikája. A modell számításai forintban történnek, így az árfolyam növekedése miatt változatlan adómérték esetén is eltérő értékeket ad eredményül.

A szimulációs modell exogén (külső) változói azok a független változók, amelyeket nem lehet a modelltől levezetni, értékeit kívülről kell megadni:

- CO₂-adó nagysága (EUR/t);
- Árfolyam (HUF/EUR);
- SZJA-bevétel (HUF), az összevont adóalap (HUF) és adója (HUF);
- TB-bevétel (HUF) és az alkalmazott járulékkulcsok (%);
- ÜHG-kibocsátás (t).

A modell endogén (belső) változói azok, amelyeket a modell segítségével határozzunk meg:

- Elérhető CO₂-adóbevétel nagysága (HUF);
- SZJA átlagkulcsának csökkenése (%);
- TB-járlékkulcsok csökkenése (%).

A modell változói esetenként felcserélhetők. Ha az összevontan adózó jövedelmeket, illetve az élőmunkát terhelő SZJA-kulcscsökkentés kerül megadásra, akkor kimutatható, hogy mekkora ÜHG-kibocsátás mellett valósítható meg, vagy állandó kibocsátást feltételezve mekkora adó/járlékalap-bővítéssel teremthető meg a szükséges kiadások fedezete.

Az országos összes összevonás alá eső jövedelem és az összevontan adózó jövedelmek adójának hányadosából egy

visszaszámolt adókulcsot kapunk. Ez a százalékos mérték csökkenthető, mivel a szükséges SZJA-bevétel egy része nem az összevont jövedelem adójából kell, hogy rendelkezésre álljon, hanem a CO₂-adó-bevétel nagyságával kiváltható. Az SZJA-bevétel és a CO₂-adó bevételaránya megegyezik a visszaszámolt adókulcs és a kulcscsökkentési lehetőség arányával, ebből az összefüggésből került felírásra az (1) egyenlet.

A különadózó jövedelmek összege és azok adója arányaiban nem változtatja meg az adóterhelést, ezért a különadózó jövedelmek vizsgálatától a dolgozat eltekint. Az adókedvezmények összevont adót csökkentő hatásaira a vizsgálatok nem terjedtek ki.

A CO₂-adó-bevétel SZJA-kulcscsökkenésre történő átváltása esetében az SZJA-kulcscsökkentési lehetőség:

$$\frac{PIT(Tb; T\%)}{CO_2T(CO_2E; ET; P)} = \frac{Tc}{Tb \cdot PIT\%} \quad (1)$$

ahol

PIT: SZJA-bevétel (*Personal income Tax revenue*)

Tc: összevont adóalap adója (*Tax revenue from combined income*)

Tb: összevont adóalap

T%: adókulcs

CO₂T: CO₂-adóbevétel (*CO₂ Tax revenue*)

CO₂E: üvegházhatású gázkibocsátás mennyisége CO₂-egyenértéken (*Greenhouse Gas Emission in CO₂ Equivalens*)

ET: CO₂-adó mértéke (*Environmental Tax*)

P: árfolyam (*Price*)

PIT%: SZJA átlagkulcsának csökkenése

A fenti képlet átrendezéséből:

$$PIT\% = \frac{Tc}{Tb} * CO_2T(CO_2E; ET; P) \quad (2)$$

A társadalombiztosítási bevételek és a

CO₂-adó-bevétel aránya megegyezik az alkalmazott járulékkulcsok és a kulcscsökkentési lehetőség arányával.

A CO₂-adó-bevétel TB-járulékkulcs-csökkenésre történő átváltása esetében a TB-kulcscsökkentési lehetőség:

$$\frac{SC(C_b; C\%)}{CO_2 T(CO_2 E; ET; P)} = \frac{C\%}{SC\%} \quad (3)$$

SC: TB-bevétel (*Social security Contributions*)

SC%: TB-járulékkulcs csökkenése

C_b: járulékalap

C% = S_eC% + S_tC%: összes járulékkulcs

S_eC%: munkaadói járulékkulcs (*Employee's Social security Contributions*)

S_tC%: munkavállalói járulékkulcs (*Employer's Social security Contributions*)

A fenti képlet átrendezéséből:

$$SC\% = \frac{C\% * CO_2 T(CO_2 E; ET; P)}{SC(C_b; C\%)} \quad (4)$$

A modellszámítások során három alapeset került elemzésre 2008-ra és 2009-re, attól függően, hogy a CO₂-adót a háztartásokra, a vállalatokra vagy valamennyi szennyezőre vetik ki. Ezután szcenárióelemzés keretében vizsgálja a

dolgozat az egyes esetekben keletkező bevételek felhasználási lehetőségeinek hatását, attól függően, hogy a CO₂-adó bevezetésével megszerzett bevételt SZJA-kulcs-csökkentésre, a vizsgált időszakban alkalmazott TB-járulékkulcs-csökkentésre vagy energiaracionalizálási programok támogatására fordítják.

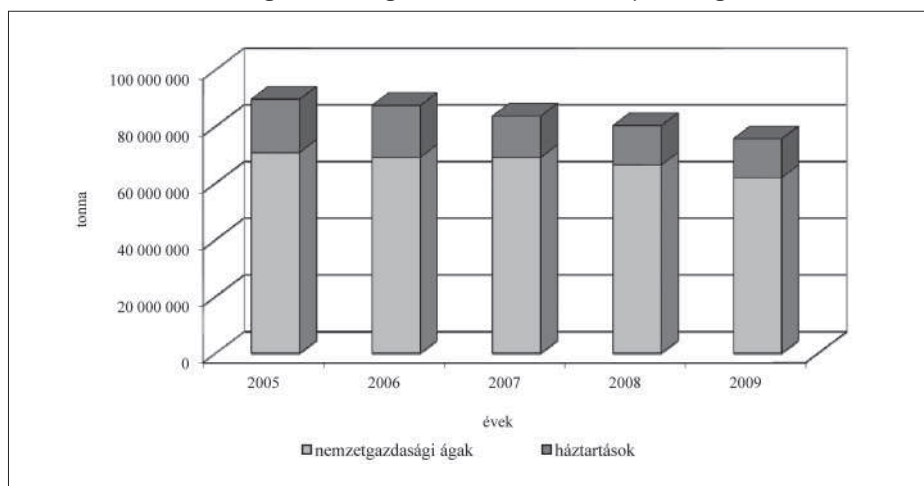
Az adóátváltás jövőbeli hatásának vizsgálatához mozgóátlag-számítással került prognosztizálásra a várható SZJA- és TB-bevételek minimális, átlagos és maximális várható növekedése, illetve csökkenése. A mozgóátlag-számításnál 1999–2009 időszak adatai kerültek felhasználásra.

A MODELLVIZSGÁLATOK EREDMÉNYEI

Az 1. ábrán a hazai üvegházhatású gáz-kibocsátás tendenciáját és a háztartások, valamint a nemzetgazdasági ágak közötti megoszlását látjuk tonnában, CO₂-egyenértéken. A tendencia 2005–2009. év viszonylatában folyamatosan csökkenő, ezen belül a háztartások kibocsátása erősebben csökkent 2008-ig, ezt követően a nemzetgazdaság területén volt erőteljesebb a kibocsátás visszafogása.

I. ábra

A hazai üvegházhatású gázkibocsátás tendenciája és megoszlása

Forrás: saját szerkesztés a KSH adatai alapján

I. táblázat

Modelleredmények

Év	Adóalany	SZJA-kulcs-csökkenés (%-pont)	TB-járadékkulcs-csökkenés (%-pont)	Műszaki fejlesztés, energiaracionalizálás pénzügyi forrása (Mrd Ft)
2008	Háztartásokra kiterjesztett CO ₂ -adó esetén	0,40	0,50	34,8
	Vállalatokra kiterjesztett CO ₂ -adó esetén	1,92	2,42	166,8
	Vállalatokra és a háztartásokra kiterjesztett CO ₂ -adó esetén	2,33	2,92	201,6
2009	Háztartásokra kiterjesztett CO ₂ -adó esetén	0,46	0,55	38,2
	Vállalatokra kiterjesztett CO ₂ -adó esetén	2,09	2,50	173,8
	Vállalatokra és a háztartásokra kiterjesztett CO ₂ -adó esetén	2,55	3,05	212,1

Forrás: saját szerkesztés a modelleredmények alapján

Az 1. táblázatban kerültek összefoglalásra a *szcenárióelemzés eredményei* a vizsgált évekre.

A modelleredmények adókulcs-csökkenési lehetőségét az adótábla alsó kulcsából levonva a 2. táblázatban összefoglalt maximális *személyijövedelemadó-csökkenést* eredményezi, 2008-ban 1,7 M Ft jövedelemnél, 2009-ben 1,9 M Ft jövedelemnél. Ezen határ felett a csökkenés állandó. Az adóalap növekedésével az alsó sáv felső határáig folyamatosan nő az adócsökkenés összege a megadott maximális határig. Az adójóváírás és kedvezmények hatásától a modell eltekint, hiszen a tényleges adófizetés minden esetben akkor valósul meg, ha az adójóváírásra jogosító határ feletti jövedelem keletkezik.

A *járulékkulcsok összes csökkentési lehetősége* tovább osztható aszerint, hogy a foglalkoztató vagy a munkavállaló terhei csökkennek. Az összesen elérhető csökkenést, 2008-ban 69 000 Ft és 2009-ben 71 500 Ft minimálbér esetében a 3. táblázat foglalja össze.

A *foglalkoztatottak számának alaku-*

lását áttekintve megállapítható, hogy az 1992-ben foglalkoztatottak száma (4 M fő) jelentős csökkenés után 1998-tól indult ismét növekedésnek, majd 2009 óta 3,8 M fő alatt van. A foglalkoztatási ráta és a munkáltatókat, munkavállalókat terhelő járulékok 1998–2010 közötti adatai alapján a változók közötti korrelációt vizsgálva megállapítható, hogy a foglalkoztatási ráta és a munkáltatókat terhelő járulék között erős negatív kapcsolat van ($r = -0,684$), tehát az egyik tényező növekedése a másik tényező csökkenését idézi elő. Ugyanakkor a foglalkoztatási ráta és a munkavállalókat terhelő járulékok között a lineáris függvényszerű kapcsolat gyenge ($r = 0,284$).

A mozgóátlaggal számolt prognózis szerint a *várható SZJA-bevétel* 2000–4250 Mrd Ft közötti sávba esik majd 2020-ra. A 2008. évi CO₂-kibocsátási szintet és adóterhelést feltételezve, valamennyi szennyezőre kivetett CO₂-adó 2008. évi EUR árfolyamon számolva, az SZJA-növekedés optimista becslések szerint csak 1,16%-ponttal csökkenthetné az átlagos SZJA-terhelést, mivel az adóátváltásra rendelkezésre álló összeg változatlan. Ha az SZJA-bevételek

A személyi jövedelemadó maximális csökkenési lehetősége**2. táblázat**

(M. e.: forint)

Év	Adóalany	A személyijövedelemadó-előleg havi maximális csökkenése az alsó sáv felső határáig	A személyi jövedelemadó éves maximális csökkenése az alsó sáv felső határáig
2008	Háztartásokra kiterjesztett CO ₂ -adó esetén	568	6 816
	Vállalatokra kiterjesztett CO ₂ -adó esetén	2 726	32 712
	Vállalatokra és a háztartásokra kiterjesztett CO ₂ -adó esetén	3 294	39 528
2009	Háztartásokra kiterjesztett CO ₂ -adó esetén	729	8 748
	Vállalatokra kiterjesztett CO ₂ -adó esetén	3 316	39 792
	Vállalatokra és a háztartásokra kiterjesztett CO ₂ -adó esetén	4 045	48 540

Forrás: saját szerkesztés a modelleredmények alapján

A járulékkulcs-csökkentési lehetőség hatása minimálbér esetén**3. táblázat**

(M. e.: forint)

Év	Adóalany	A foglalkoztató vagy a munkavállaló járulékkerheinek csökkenése havonta	A foglalkoztató vagy a munkavállaló járulékkerheinek csökkenése évente
2008	Háztartásokra kiterjesztett CO ₂ -adó esetén	348	4 176
	Vállalatokra kiterjesztett CO ₂ -adó esetén	1 667	20 004
	Vállalatokra és a háztartásokra kiterjesztett CO ₂ -adó esetén	2 015	24 180
2009	Háztartásokra kiterjesztett CO ₂ -adó esetén	394	4 728
	Vállalatokra kiterjesztett CO ₂ -adó esetén	1 789	21 468
	Vállalatokra és a háztartásokra kiterjesztett CO ₂ -adó esetén	2 183	26 196

Forrás: saját szerkesztés a modelleredmények alapján

kisebb növekedésére számítunk, akkor pesszimista becslés szerint az átlagos SZJA-terhelés 2,4%-ponttal csökkenthető.

A prognózis szerint *várható TB-bevétel* a 2800–6200 Mrd Ft közötti sávba esik majd 2020-ra. A 2008. évi CO₂-kibocsátási

szintet és járulékkerhelést feltételezve, valamennyi szennyezőre kivetett CO₂-adó 2008. évi EUR árfolyamon számolva, a TB-bevétel növekedésének optimista becslése szerint csak 1,44%-ponttal csökkenthetné az átlagos TB-terhelést, mivel az adóátváltásra rendelkezésre álló összeg

állandónak vesszük. Ha a TB-bevételek kisebb növekedésére számítunk, akkor pesszimista becslés szerint az átlagos TB-terhelés 3,26%-ponttal csökkenthető.

Mivel Magyarország nem tagja az euróövezetnek, az uniós szinten történő adószabályozás érzékenyebbé teszi a modellt a HUF/EUR árfolyam változására. Növekvő árfolyam magasabb adóterhet jelent, aminek következtében erősebb az adóátváltás hatása. Csökkenő árfolyam esetén alacsonyabb az adóteher, de az adóátváltásban jelentkező hatás is. Ha a 250 HUF/EUR árfolyam 350 HUF/EUR-ra nő, akkor változatlan feltételek mellett kb. 1%-kal nő az adóátváltás hatása.

A modellszámításokból levonható az a következtetés, hogy az adóátváltás hatása csökkenő CO₂-kibocsátás és növekvő SZJA- és TB-bevételek esetén egyre kevésbé jelentős, hatása kevésbé érezhető. A 2020-ra várható SZJA-bevétel 2008-hoz képest csak pesszimista becslés eredményeként csökkenő, átlagos tendenciát alapul véve mind az SZJA-, mind a TB-bevételek nőni fognak. A modellszámítások a megadott CO₂-adó-bevétel mellett relatív alacsony járulékteher-csökkenési lehetőséget mutatnak ki. A vizsgált keretek között a járulékkulcsok csökkenésétől nem várható számottevő javulás a foglalkoztatottságra nézve. Ugyanakkor a foglalkoztatási ráta és a munkáltatókat terhelő járulékok közötti erős összefüggés megléte miatt magasabb adóátváltás forrásául szolgáló összeg már jelentősebb hatást generálna. Az adóátváltásra rendelkezésre álló összeg nagyságát az adó alapja, mértéke és az árfolyamváltozás határozza meg.

Az elvégzett vizsgálatból nem vonható le egyértelműen az a következtetés, hogy a hazai adórendszer megváltoztatásával, az adófajták módosításával, a társadalmi terhek átcsoportosításával – a környezet állapotának hatékony javulá-

sán túl – az adóreformnak a gazdasági növekedésben (GDP-növekedés) megjelenő „másodlagos haszna” létezik, de a foglalkoztatottságnövekedésben jelentkező haszon statisztikailag igazolt. A vizsgálat eredményei alapján a környezeti adók bevezetésével elérhető többletbevétel a bérköltségek csökkentésére célszerű fordítani, mivel annak adóztatása nemzetközi összehasonlításban is magas. A munkaerő megújuló erőforrás és túlkínálat van belőle, ezért ilyen mértékű adóztatása – a társadalmi veszteség minimalizálása érdekében – nem indokolt. A számítások alapján a legkedvezőbb gazdasági hatás eléréséhez a többletbevételeket a munkáltatókat terhelő járulékok (2012-től adó) csökkentésére célszerű fordítani.

Ha az újabb környezetvédelmi jellegű adók bevezetésének vagy a meglévő adók emelésének célja elsődlegesen költségvetési konszolidáció, akkor a reform társadalmi elfogadtatása és eredményes véghezvitele többletköltségeket eredményez.

2012. július 4-én *Hans Eichel*, a Német Szövetségi Köztársaság volt pénzügyminisztere az annak kapcsán tartott vitafórumon, hogy hogyan lehet a leghatásosabban alkalmazni Magyarországon a szén-dioxid- és energiaadóztatást, saját tapasztalata alapján megemlítette, hogy bár a környezetvédelmi adóreformnak évek múltán számos pozitív hatását azonosították, annak társadalmi elfogadtatása nehéz volt, a politikai népszerűség csökkent. Olyan hatásokat is a reformkövetkezményeknek róttak fel az állampolgárok, amelyek más piaci árváltozások hatásaként következtek be.

A pénzügyi válság kezelésének céljával bevezetett adók elfogadtatása jóval nehezebb és nagyobb többletköltséggel jár, mint a környezeti minőség javításának, társadalmi szemléletváltás ösztönzésének céljával, bevételsemleges módon bevezetett adóké.

FORRÁSMUNKÁK JEGYZÉKE

- (1) Agell, J. – Persson, M. – Sacklé'n, H. (2004): The effects of tax reform on labor supply, tax revenue and welfare when tax avoidance matters. *European Journal of Political Economy* Vol. 20 963-982. pp. – (2) Bach – Kohlhaas – Meyer – Praetorius – Welsch (2002): The effects of environmental fiscal reform in Germany: simulation study. *Energy Policy*, 30:803-811. pp. – (3) Bosquet, B. (2000): Environmental tax reform: does it work? A survey of the empirical evidence. *Ecological Economics* 34:19-32. pp. – (4) Bovenberg, L. A. (1998): Environmental Taxes and the Double Dividend. *Empirica* 25:15-35. pp. – (5) Glomm, G. – Kawaguchi, D. – Sepulveda, F. (2008): Green taxes and double dividends in a dynamic economy. *Journal of Policy Modelling* 30 19-32. pp.– (6) Kiss K. (2002): Környezetvédelmi adóreform Nyugat-Európában – és néhány hazai vonatkozás. Műhelytanulmányok 11. sz., Aula Kiadó Kft., Budapest – (7) Kiss K. (2006): Környezetvédelmi adó- és támogatási reform (európai tapasztalatok és hazai tanulságok). Budapesti Corvinus Egyetem, 327 p. – (8) Kiss K. (szerk.) (2010): Zöld válságkezelés és gazdaságélénkítés. Környezetgazdászok kiütkeresése. Összegzés, Lélegzet Alapítvány, 73 p. Online: <http://kisskaroly.freeweb.hu/gazdpol.php> Letöltve: 2011.09.03. – (9) Pataki Gy. – Bela Gy. – Kohleb N. (2003): Versenyképesség és környezetvédelem c. tanulmány. PM Kutatási Füzetek 5. sz. 54 p. – (10) Vivid Economics, Carbon taxation and fiscal consolidation: the potential of carbon pricing to reduce Europe's fiscal deficits, report prepared for the European Climate Foundation and Green Budget Europe, May 2012 Online: <http://www.foes.de/internationales/green-budget-europe/gbe-projekte/?lang=en> Letöltés: 2012.07.17.

TARTALOM

TANULMÁNY

<i>Udovecz Gábor – Pesti Csaba – Keszthelyi Szilárd: Nyertes és vesztes gazdaságok Magyarországon</i>	387
<i>Spilákné Kertész Márta: A mezőgazdasági vállalkozások vagyoni- és tőkestruktúrájának tendenciái, a kapcsolódó sajátosságok kezelésének szükségessége</i>	398
<i>Dombi Mihály – Kuti István – Balogh Péter: Adalékok a megújuló energiaforrásokra alapozott projektek fenntarthatósági értékeléséhez</i>	410
<i>Szathmári László – Sebesy Zsanett – Palkó Csaba: A kiskereskedelmi árak elemzése néhány édesvízi haltermék hazai piacán</i>	426
<i>Stummer Ildikó – Isépy Anett – Mándi-Nagy Dániel – Németh Noémi: Az uniós iskolatej- és iskolagyümölcs-program tapasztalatai Magyarországon</i>	434

VITA

<i>Csete László: A Wekerle Tervről földhözragadt agrárnézőpontból</i>	444
<i>Sipos Nikoletta: A CO₂-adó bevezetésének várható hatása Magyarországon</i>	450

SZEMLE

<i>Mészáros Sándor: A zöldség-gyümölcs kisárutermelők, a TЭСZ-ek és a nagy kereskedelmi láncok kapcsolatai – könyvismertető</i>	458
---	-----

KRÓNKA

<i>Romány Pál: Egyenes út – meredek pálya: Dimény Imre akademikust köszöntötte az MTA Agrártudományok Osztálya</i>	461
<i>Jámbor Attila – Török Áron: Az agrár-közgazdaságtan és a bioökonómia: A 28. Nemzetközi Agrárközgazdasági Konferencia tapasztalatai</i>	465
<i>Takácsné György Katalin – Forgács Csaba – Takács István: A lengyel agrárközgazdászok (SERiA) XIX. éves találkozója és konferenciája</i>	471

<i>BEMUTATKOZIK A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG II.</i>	473
---	-----

Summary.....	478
Contents.....	482
Előfizetési felhívás	483